

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (जनरल फरेष्ट्री समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण - लिखित परीक्षा

द्वितीय चरण - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र विकास	१०	१०×५=५०	छोटो छोटो उत्तर	१ घण्टा ३० मिनेट	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१ घण्टा ३० मिनेट	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर			

द्रष्टव्य :

- माथि उल्लिखित सबै सेवा वा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथम पत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्नेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथम पत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथम पत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ:-
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति: २०६०/७/०४ गते (प्रथम पत्र खण्ड (क) परिमार्जन मिति २०६४/६/१७ गते, खण्ड (ख) अद्यावधिक मिति २०७८/०६/१८ गते)

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (जनरल फरेष्ट्री समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क - ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- १.३ नेपालको वर्तमान संविधान

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
- २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
- २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
- ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
- ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

४. विकासका आयामहरू

- ४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा
- ४.२ विकासमा जनसहभागिता
- ४.३ आवधिक योजना
- ४.४ दिगो विकास
- ४.५ विकेन्द्रीकरण
- ४.६ गरीबी निवारण
- ४.७ सुशासन
- ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.९ जनसंख्या र बसाँईसराई

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२ कानुनी राज्य
- ५.३ मानव अधिकार
- ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
- ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यसको बनोट

- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

.....

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (जनरल फरेष्ट्री समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

अंक:- ५०

१. नीति, रणनीति र योजना

- १.१ चालु आवधिक योजना (वन र वातावरण सम्बन्धित)
- १.२ घरपालुवा हात्ती व्यवस्थापन नीति, २०६०
- १.३ वन्यजन्तु पालन, प्रजनन तथा अनुसन्धान नीति, २०६०
- १.४ कबुलियती वन नीति, २०५९
- १.५ राष्ट्रिय सिमसार नीति, २०६९
- १.६ Nature Conservation National Strategic Framework for Sustainable Development, 2016
- १.७ Forestry Sector Master Plan, 1988
- १.८ National Environmental Policy and Action Plan I & II 1993
- १.९ Agriculture Development Strategy, 2014
- १.१० National Forest Policy, 2075
- १.११ National Biodiversity Strategy and Action Plan (2014-2020)
- १.१२ Monitoring and Evaluation Strategy

२. ऐन र नियमावली

- २.१ निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५०
- २.२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- २.३ नेपाल वन सेवा (गठन, समूह, तथा श्रेणी) विभाजन र नियुक्ति नियमहरु, २०५९
- २.४ वन ऐन, २०७६ र नियमावली
- २.५ नेपाल प्रकृति संरक्षण कोष ऐन, २०३९ तथा नेपाल प्रकृति संरक्षण कोष नियमावली, २०४९
- २.६ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ तथा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्य-जन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
- २.७ संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३
- २.८ मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२
- २.९ संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५६
- २.१० वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
- २.११ निजी वन जंगल राष्ट्रियकरण ऐन, २०१३
- २.१२ हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
- २.१३ चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३०
- २.१४ खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०४४
- २.१५ बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३
- २.१६ बन्यजन्तु आरक्ष नियमावली, २०३४
- २.१७ खानी तथा खनिज पदार्थ ऐन, २०४२
- २.१८ जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
- २.१९ भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९
- २.२० मुलुकी फौजदारी संहिता, २०७४, मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ र मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ (अदालती बन्दोवस्त र दण्ड सजाय)
- २.२१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (जनरल फरेष्ट्री समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

३. निर्देशिका र अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी सम्भौता

- ३.१ सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमको मार्गदर्शन, २०५८
- ३.२ वन पैदावार विक्री वितरण निर्देशिका, २०५९
- ३.३ वन क्षेत्रको लागि वातावरणीय निर्देशिका, २०५३
- ३.४ Convention on International Trades in Endangered Species (CITES)
- ३.५ Convention on Biological Diversity, 1992
- ३.६ the International Tropical Timber Agreement (ITTA), 1983 and International Tropical Timber Organization (ITTO)
- ३.७ Global Environmental Facility (GEF)
- ३.८ World Summits on Sustainable Development

-----○-----

PUBLIC SERVICE COMMISSION

लोक सेवा आयोग
नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन (जनरल फरेष्ट्री समूह), इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका
सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित द्वितीय श्रेणी, उपसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

नमुना प्रश्नहरु

- १ प्रचलित वन ऐन २०४९ र नियमावली २०५१ मा भएका दण्ड जरिवानाका प्रावधानहरुको विश्लेषण गरी समसामयिक सुधारका लागी प्रस्ताव गर्नुहोस् । १०
- २ वन क्षेत्र माथि भैरहेको अतिक्रमण, चोरी कटान, चोरी शिकार जस्ता अपराध नियन्त्रण र प्रभावकारी संरक्षण एवं व्यवस्थापनमा विद्यमान वन क्षेत्रको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीको विश्लेषण गरी सुधारको लागी आफ्नो सभ्भाव प्रस्तुत गर्नुहोस् । १०
- ३ सामुदायीक वन र मध्यवर्ती व्यवस्थापन पद्धतीहरु बीचको तात्विक सैद्धान्तिक भिन्नताहरु के के छन ? यी दुबै पद्धतीमा देखिएका बिसंगती र कमिकमजोरीहरुलाई विश्लेषण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागी आफ्नो सुभ्भाव प्रस्तुत गर्नुहोस् । १०